



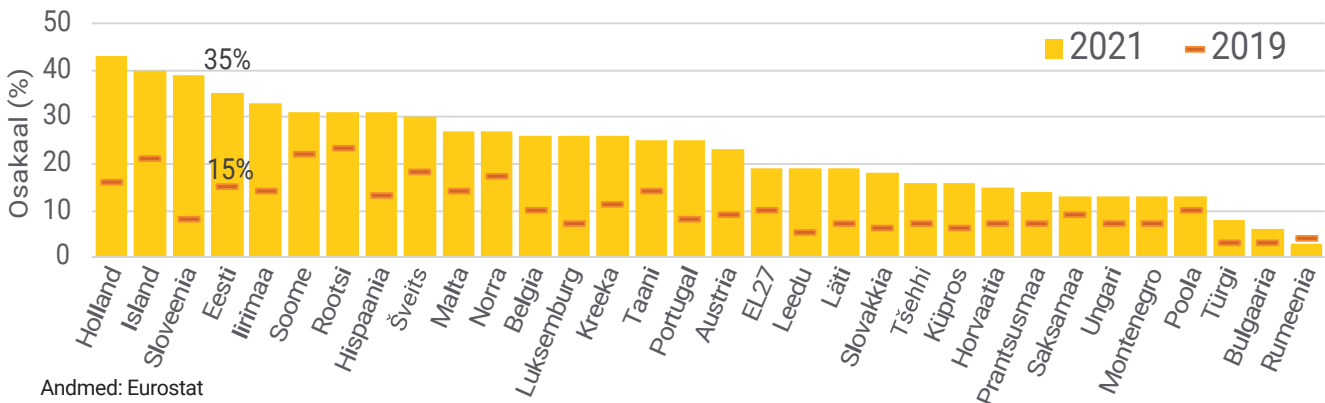
Kõrghariduse arengusuundumused

Kõrghariduse tulevikku kujundavad uued tehnoloogiad, rahvusvahelistumine, personaliseerumine ja ühiskondlike ootuste muutumine. Eesti elanikud (vanuses 25 – 64 aastat) on Hollandi, Islandi ja Sloveenia järel Euroopa Liidus ühed suuremad veebikursustel osalejad. 2021. aastal läbiviidud küsitlus näitas, et viimase kolme kuu jooksul on osalenud selles vanusegrupis mõnel veebikursusel 35% (2019. aastal 15%).



Veebikursuste levik suurendab hariduse kättesaadavust

Osakaal 25–64-aastastest elanikest, kes on viimase kolme kuu jooksul osalenud mõnel veebikursusel.



Andmed: Eurostat

Elukestva õppe tähtsus kasvab

Õppimine ei koandu enam üksnes inimese elukaare algusse. Elukestva õppe tähtsus kasvab pidevalt ja seeläbi ka selle turuosa haridussüsteemis. Tehnoloogia areng ja üliõpilase käsitlemine isikupärastatud teenuseid vajava kliendina suurendab konkurentsi kõrgkoolide vahel ja ka vajadust teha koostööd uute tehnoloogiapõhiste hariduspakkujatega väljaspool traditsioonilist kõrgharidussüsteemi. Ühiskond ootab kõrgharidussüsteemilt aga järjest enam sotsiaalsete ja majanduslike probleemide lahendamisele kaasaaitamist, näiteks "rohelist ülikooli".

Tulevase, tänasest palju pikema ja paindlikuma karjääri sisse mahub sujuv liikumine õppimise, palgatöö, ettevõtja staatuse, vabakutselise töö ja töjõust väljas olemise vahel. Kõrgharidus peab seetõttu õpetama õppima ehk valmistama inimesed ette **elukestvaks õppeks**.

Teisalt saab järjest tähtsamaks **täppisõpe** ehk spetsiifiliste oskuste pakkumine just siis, kui neid on vaja, selle asemel, et pakkuda laia valikut erinevatest oskustest, mida võib kunagi vaja minna. Üheks juba praegu esiletõusvaks ilminguks on mikrovalifikatsioonid, mis võimaldavad inimestel paindlikult juurde- või ümberõppida ning kõrgkoolidel lisatulu teenida.

Digitaalne pööre hõlmab kogu õppimisprotsessi ja õppekorraldust: kõrgkooli sisseastumine, klassiruumis kasutatavad tehnoloogiad, testimine ja hindamine, õpialalüütika ja karjääri planeerimine. Kõigis neis valdkondades avaneb võimalus uutele ärimudelitele, mis täiendavad tänast kõrghariduse maastikku, aga ka konkureerivad sellega. Tulevikus võib olla võimalik pakkuda nii personaliseeritud õpikogemust kui ka madalada kuludis kasutades erinevaid masinõppe ja tehisintellekti rakendusi – näiteks virtuaalsete õpiassistendide kasutamine on järjest levinum.

Üha enam oodatakse, et kõrgkoolid valmistaksid tudengeid tööeluks paremini ette ehk kõrgharidusõpe arendaks tudengite „**töövalmidust**“. Teisalt on uuringutes leitud, et töövalmidust toetab kõige paremini õpe töökohal, mitte klassiruumis; ülikoolide enda püüetest arendada töövalmidust akadeemilise õppe raames võib olla vähe kasu. Üksnes töövalmidusele keskendumine ja tööturu tänaste vajaduste alusel toimiv haridussüsteem kinnistab olemasolevat majandusstruktuuri, pärsib innovatsiooni ja uudsete töökohtade loomist.

Millised arengusuundumused on Eesti kõrgharidusõppele soodsad (+), millised ebasoodsad (-)?

Tähendus Eesti kõrgharidusõppele				
	Kuluefektiivsus	Kvaliteet	Kättesaadavus	Tulemuslikkus ¹
Digitaliseerumine	+	+	+	-
Rahvusvahelistumine	+ / -	+	+ / -	+
Ülikool kui eeskuju	-	+ / -	+	+
Personaliseerumine	-	+	+	+

Digitaliseerumine	<ul style="list-style-type: none"> Kuna veebis on kõrgekvaliteetsed õppematerjalid (MOOC-id, videod, erinevad interaktiivsed õpikeskkonnad jms) igäühele vabalt kättesaadavad, peavad kõrgkoolid pakkuma õppurile lisandväärtust, mis saab seisneda näiteks tudengikesksetes õpitegevustes, probleemipõhises õppes, konstruktiivses personaliseeritud tagasisides. Taolised tegevused on (aja)kulukad ning Eesti kõrgkoolide jaoks olulist kokkuhoidu ei tähenda. <i>Näide: Tallinna Tehnikaülikooli XR Keskus pakub virtuaal- ja liitreaalsuse tehnoloogiate Futuclass rakendamist õppetöös.</i>
Rahvusvahelistumine	<ul style="list-style-type: none"> Eesti kõrgkoolidele on välistudengid võimalus teenida tulu, kuid olulisem on rahvusvaheliste talentide – tänaste ja tulevaste tipp-spetsialistide, teadlaste ja õppejõudude ligimeelitamine ning nende panuse avaldamiseks vajaliku arengukeskkonna loomine. Laienemise võimalusi pakub transnatsionaalne kõrgharidusõpe – nähtus, kus kõrgkoolid pakuvad haridust teises riigis. <i>Näide: Estonian Business School pakub kraadiõpet ka Soomes, EBS Helsingis</i>
Ülikool kui eeskuju	<ul style="list-style-type: none"> Ühiskond ootab kõrgharidussüsteemist üha enam sotsiaalmajanduslike ja keskkonnaprobleemide lahendamisele kaasa aitamist, sh viimasel ajal on eriti suure tähelepanu all roheteemad. Ülikoolidelt oodatakse erinevate ühiskonnagruppide kaasamist, kuid näiteks erivajadustega tudengite või tudengite, kelle vanematel pole kõrgharidus, kaasamise osas oleme võrdluses teiste Euroopa riikidega pigem kehval positsioonil <i>Näide: Tallinna Ülikool on loonud jätkusuutliku arengu ning Tallinna Tehnikaülikool rohepöörde prorektori töökohad</i>
Personaliseerumine	<ul style="list-style-type: none"> Kõrgharidusõpe on liikunud kliendiajastusse – tudengid soovivad, et nende eripäradega arvestatakse, kõrgkoolilt oodatakse paindlikkust õppimise aja, vormi ja mahu osas ning üha rohkem personaalset tuge ja motiveerimist, vastasel korral võib tudeng õpingud katkestada. Püüe rahuldada järjest erinäolisema tausta ja vajadusega tudengite ootusi ning tööturu vajadusi – tõukab tagant kõrgharidusmaastiku mitmekesisust, kuid toob esile ka tudengite erineva tasemega ettevalmistuse. <i>Näide: Kiiresti muutuv tööturg ning (töö)eluea pikenemine loovad nõudluse mikrovalifikatsioonide järele, mida pakuvad praeguseks kõik suuremad Eesti kõrgkoolid</i>

Selgitus:

1. Lõpetamise määr, tööturul rakendamine.